

**MANİSA TİCARET BORSASI
ÇEKİRDEKSİZ KURU ÜZÜM SEKTÖR RAPORU**

MART - 2023

ÇEKİRDEKSİZ KURU ÜZÜM

1. ÇEKİRDEKSİZ KURU ÜZÜM REKOLTE TAHMİN ÇALIŞMALARI

Çekirdeksiz kuru üzüm rekolte tahmini çalışmaları Tarım ve Orman Bakanlığı koordinasyonunda, Birliğimiz teknik ekibinin de dahil olduğu komisyon tarafından gerçekleştirilmekte olup, 2022/23 sezonu Manisa, İzmir ve Denizli illeri toplamında 320.000 ton çekirdeksiz kuru üzüm rekoltesi tahmin edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Sezonlar İtibariyle Rekolte Tahminleri ile İhracat Miktar ve Değeri (son 5 sezon)

Sezon	Rekolte Tahmini (ton)	İhracat Miktar (ton)	İhracat Değer (bin dolar)
2018/19	261.000	252.450	516.201
2019/20	305.000	248.310	509.941
2020/21	272.000	223.864	429.971
2021/22	290.000	252.364	441.862
2022/23	320.000	148.062*	249.928*

*25 Mart 2023 tarihi itibariyle,

2. ÇEKİRDEKSİZ KURU ÜZÜM İHRACATI

2021/22 sezonunda 117 ülkeye çekirdeksiz kuru üzüm ihracatı yapılmış olup, değer olarak en fazla çekirdeksiz kuru üzüm ihraç ettiğimiz ilk 10 ülkeye yapılan ihracatımız Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Başlıca Ülkeler İtibariyle Çekirdeksiz Kuru Üzüm İhracatı

Ülkeler	2020/21 Sezonu		2021/22 Sezonu		Miktar Değişim %	Değer Değişim %	Pay %
	Miktar (ton)	Değer (1000 \$)	Miktar (ton)	Değer (1000 \$)			
İngiltere	66.484	126.163	64.364	111.049	-3	-12	25
Almanya	29.082	57.154	35.131	62.293	21	9	14
Hollanda	22.478	41.858	23.721	41.850	6	0	9
İtalya	16.950	31.579	20.093	34.486	19	9	8
Avustralya	11.582	20.810	16.906	28.602	46	37	6
Fransa	16.105	30.797	15.711	27.624	-2	-10	6
Kanada	6.757	12.412	8.061	13.406	19	8	3

Japonya	5.001	11.494	6.272	13.245	25	15	3
İspanya	5.941	12.207	7.292	12.852	23	5	3
Polonya	4.214	7.444	5.726	9.199	36	24	2
İlk 10 Ülke Toplam	184.593	351.919	203.276	354.607	10	1	80
Diğer Toplam	39.168	77.831	48.961	87.018	25	12	20
Genel Toplam	223.761	429.750	252.237	441.625	13	3	100
Avrupa Ülkeleri Toplamı	167.928	323.526	177.389	310.961	6	-4	70

3. Ç. KURU ÜZÜM TS 3411 STANDARDI GÜNCELLEME ÇALIŞMALARI

2022/23 mahsulü çekirdeksiz kuru üzümler için uygulanacak tane boy adedinin belirlenmesi amacıyla Birliğimiz teknik ekibince 21-22 Eylül 2022 tarihlerinde Manisa ve İzmir’de yerleşik 18 adet çekirdeksiz kuru üzüm işletmesi ziyaret edilmiştir. ÇKÜ tane-boy sayıları ile ilgili firmalarımızın önerileri alınmış ve farklı üretim bölgelerini temsilen hammadde numuneleri toplanarak 100 gramda tane-boy analizleri yapılmıştır.

Bu çerçevede, alınan önerileri ve analiz sonuçlarını değerlendiren Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulumuz, ihracatçılarımızın herhangi bir sorun yaşamadan alıcılarının taleplerini karşılayabilmelerini teminen, TS 3411 çekirdeksiz kuru üzüm Standardının, 4.2.4. Boy Özellikleri maddesinde yer alan Çizelge 5’in aşağıdaki tabloda görüldüğü olmasına karar verilmiştir

Tablo 3. TS 3411 Çekirdeksiz Kuru Üzüm Standardının, 4.2.4. Boy Özellikleri

2021 ürünü için 100 g ÇKÜzüm’deki tane adedi				
Çok iri (jumbo)	İri (standart)	Orta (medium)	Küçük (small)	Çok küçük (small small)
240’a kadar	241-300	301-400	401-550	551 ve üzeri

Ayrıca mevcut standartta +/- %10 olarak uygulanan “4.2.2. Grup ve Tip özellikleri” bölümünde bulunan “Tablo 10. TS 3411 Çekirdeksiz Kuru Üzüm Standardının, 4.2.2. Grup ve Tip Özellikleri;” tablosundaki puanlama kısmı sadece 2022 mahsulü çekirdeksiz kuru üzümü için + %10 / - %15 olarak uygulanacaktır.

Tablo 4. TS 3411 Çekirdeksiz Kuru Üzüm Standardının, 4.2.2. Grup ve Tip Özellikleri;

Tip	Renk Grubu Kütlece				Puanlama				
	I1	I2	III3	IV4	Standart puan	Mevcut kullanılan +/- % 10 toleranslı puan		2022 mahsulü için önerilen + % 10/-%15 toleranslı puan	
Ağartılmamış Tip No									
7	5	15	65	15	950	855	1045	855	1093
8	20	30	40	10	700	630	770	630	805
9	40	44	14	2	470	423	517	423	541
10	56	38	6	-	336	302	370	302	386
11	70	30	-	-	220	198	242	198	253
Ağartılmış Tip No									
7	10	20	55	15	875	788	963	788	1006
8	26	34	32	8	610	549	671	549	702

9	45	11	12	2	425	383	468	383	489
10	64	30	6	-	304	274	334	274	350
11	75	25	-	-	200	180	220	180	230

(1) Açık sarı veya buna yakın renkteki taneler
(2) Açık Kahverengi veya buna yakın renkteki taneler
(3) Koyu kahverengi veya buna yakın renkteki taneler
(4) Siyah renkli taneler

Not a) - Standart puanlar ve toleranslar arasında kalmak kaydıyla her tipteki renk yüzdeleri değişebilir.
Not b) - Standart puanın hesaplanması için:
- 7 ve 8 numaralı tiplerin renk gruplarında verilen değerlerle sırasıyla 0, 5, 10 ve 15 değerleriyle çarpılarak
- 9 numaralı tipin renk katsayıları, sırasıyla 0, 5, 15, 20 değerleriyle çarpılarak,
- 10 ve 11 numaralı tipin renk katsayıları da sırasıyla 1, 5, 15, 30 değerleriyle çarpılarak standart puan bulunur.

4. ÇEKİRDEKSİZ KURU ÜZÜMDE VERİM, KALİTE VE GIDA GÜVENLİĞİNİ ARTTIRMA ÇALIŞMALARI

Sultani çekirdeksiz kuru üzüm yetiştiriciliğinde İyi Tarım Uygulamaları (İTU) kapsamında; verimli, kaliteli, gıda güvenliği sağlanmış kuru Üzüm üretimi ve Okratoksin-A sorunlarının giderilmesine yönelik yürütülen “Çekirdeksiz Kuru Üzümde Verim, Kalite ve Gıda Güvenliğini Arttırma” projesi kapsamında Ege İhracatçı Birlikleri (EİB), İzmir Ticaret Borsası (İTB), Manisa Ticaret Borsası (MTB), Alaşehir Ticaret Borsası (ATB), Salihli Ticaret Borsası (STB), Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB) Manisa, İzmir ve Denizli İl/İlçe Müdürlükleri, İzmir Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü, Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsü ve Tariş Üzüm Birliği Ar-Ge Müdürlüğü destekleri ile Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü koordinatörlüğünde 2009 yılından itibaren ortaklaşa yürütülen üretici/paydaş eğitimi, bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları 2022/23 üretim sezonunda da devam etmiştir.

Söz konusu çalışmalar çerçevesinde üreticilere yönelik olarak hazırlanan Kalıntı/Aktif Maddeler, Okratoksin-A, kurutma, hasat ve çalkar makinesi ile yapılması gerekenlere yönelik bilgilendirme amaçlı, 10.000’er adet broşür dışında videolar ile diğer paylaşımlar ile sosyal medya hesaplarından üreticilere ulaştırılmaya çalışılmaktadır.

Üreticilere ve Üretim Bölgelerine Dağıtılan Broşürler.

Diğer taraftan, Kuru Meyve ve Yaş Meyve İhracatçıları temsilcileri, Manisa İl Tarım ve Orman Müdürlüğü yetkilileri, Bitki Koruma Ürünleri bayileri, üreticiler, Borsalar’ın

temsilcilerinin katılım sağladığı 10'dan fazla "ÇKÜ'de Çoklu Pestisit Kalıntısı Sorunu" konulu toplantılar düzenlenmiştir.

Bahsi geçen toplantılarda, Prof. Dr. Ahmet Altındişli ve Birliğimizi temsilen YK Başkan Yrd. Sn. Şemsettin Özgür konuşmacı olarak yer almıştır. Toplantılarda, ihracatçılarımızın çoklu pestisitle ilgili yaşadığı sorunlardan ve buna karşı alacakları önlemlerden bahsedilmiştir.

BÖLGESEL GÖZLEMLER

2022/23 sezonunda Sultani Çekirdeksiz üzüm çeşidi bağlar 20 Mart 2022 tarihinden itibaren kademeli olarak uyanmaya başlamıştır. Bölge genelinde uyanma sorunu yaşayan bazı bağlar incelendiğinde, bu durumun başta ölü kol olmak üzere iletim demeti hastalıkları (fungal gövde hastalıkları), aşırı hormon ve bitkisel üretim girdisi (aşırı yaprak gübresi, enzim vb.) kullanımı, maymuncuk zararı vb. olduğu tespit edilmiştir.

Nisan sonu-Mayıs başında yapılan salkım taslağı gözlemlerinde doğuşların geçen yıldan daha iyi olduğu ve rekoltenin geçen yıldan daha fazla olabileceği öngörülmüştür.

Bölgelere göre değişmesine rağmen genel olarak Sultani Çekirdeksiz üzümde çiçeklenme dönemi 15 Mayıs 2022 tarihinden itibaren kademeli olarak başlamıştır.

Ben düşme dönemi (tatlı su yürüme) 15 Temmuz 2022 tarihinden itibaren başladığı gözlenmiştir.

Sarıgöl, Alaşehir ve Salihli bölgelerinde lokal olarak dolu zararları meydana gelmiştir. Ayrıca, hasat döneminde özellikle Manisa merkez ve Saruhanlı başta olmak üzere hemen

hemen tüm üretim bölgelerinde 24-25-26 Ağustos tarihlerinde meydana gelen yağmur zararından kaynaklı kalite kayıpları meydana gelmiştir. Zarar gören kurutma alanlarında sergilerin kuru alanlara çekilerek yerinin oynatılması, sergide tekrar potasa uygulanması vb. işlemlere devam edilerek kalite kayıpları azaltılmaya çalışılmıştır. Diğer taraftan, havadaki bağıl nemin yüksek olması nedeniyle üzümlerin kuruma süresileri de uzamıştır. Kurutma döneminde yağmur zararından en az etkilenmek için beton sergi veya tel sergi uygulamalarının tekrar gündeme getirilebileceği düşünülmektedir.

Bağın ana zararlısı olan salkım güvesinin popülasyonunda ve ana hastalıkları olan Mildiyö ve Külleme hastalıklarında epidemik yoğunluk tespit edilmemiştir.

Diğer taraftan, tüm üretim bölgelerinde özellikle Ölükol, Kav ve diğer İletim Demeti hastalıkları belirtileri gözlenmekte olup, 2023 sezonunda gerekli önlemler alınarak üreticiler bilgilendirilmelidir.

Tüm bölge bağlarında kış ve yaz budamalarının, yaprak alma işlemlerinin bilinçsizce yapılmasından dolayı salkımlarda güneş yanıklığı zararları gözlenmiş olup, bilinçsiz uygulamalar yapılan bazı bağların salkımlarında uç kuruması zararı ve beslenme eksiklikleri yaklaşık olarak geçen yılki kadar tespit edilmiştir.

Bu yılda, geçen yıl olduğu gibi Unlu Bit zararlısının bazı bağlarda lokal olarak salkımlarda zararı gözlenmiş olup, “empoasca” ve “bağ uyuzu” zararlılarının da bazı bölgelerde özellikle yapraklarda zararlı olduğu tespit edilmiştir.

Tüm üretim bölgelerinde yeni bağ plantasyonlarının artarak devam ettiği görülmektedir.

Jeotermal sıcak su kaynaklarına yakın bağların topraklarında biriken bor elementi fazlalığı/fitotoksitesi nedeniyle yapraklarda kadehleşme şeklinde şekil bozuklukları tespit edilmiş olup, bu bölgelerde verim ve kalite olumsuz etkilenmektedir.

Tüm kuru üzüm üretim bölgelerinde genel olarak hasatlar 15 Ağustos 2022 tarihi itibarıyla başlamıştır. Bölgelere göre değişse de genel olarak geçen yıla göre tane şeker oranlarının yaklaşık 1 brix daha eksik olduğu gözlenmiş olup, üreticiler ile yapılan görüşmelerde şeker ölçümü yapılarak hasat zamanına karar verilmediği, çoğunlukla büyük arazisi olan çiftçilerin erken dönemde hasatlara başladığı, hasat zamanına ise gerek işçi bulma probleminden gerekse yağmur riskinden dolayı başladığı ifade edilmektedir.

Diğer taraftan, hasada başlayan üreticilere ideal kesim zamanınının 20-22 brix ve üzerinde olması gerektiği, aksi takdirde maddi kayba uğrayacakları, Okratoksin-A oluşumunu en aza indirebilmek ve kalitenin artabilmesi için hasatta ve sergide küflü, çürük ve hasarlı tane veya salkımların kesinlikle sağlam salkımlarla karıştırılmaması gerektiği, kuru üzümlerin sergide %12-13 neme kadar kurutulması gerektiği, kurutulan üzümlerin mutlaka savurma makinelerinden geçirilerek ve makinelerin doğru şekilde kullanarak kaba sap-çöp temizliğinin iyi yapılması ve bu sayede fire oranlarının düşerek maddi kazançlarının artacağı konusunda

bilgiler verilmiş, bu konularda kalıntı, aktif madde, OTA, hasat vb. hazırlanan broşürler dağıtılmıştır.

Dünya genelinde her geçen gün artan tüketici bilinci ile sağlıklı gıdalar ön plana çıkmakta ve kuru meyvelere olan talep artmaktadır. Ancak, Gıda güvenliğinin çok önemli tehdit ve tehlike unsuru konumunda olması ve ülkemiz ÇKÜ ihracatını sekteye uğratabilme riskinin devam etmesinden dolayı önümüzdeki yıllarda da aynı özveri ve işbirliği ile çalışmalara devam edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Hazırlayan

Özlem Çetin

Manisa Ticaret Borsası Ziraat Mühendisi